



# עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש  
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

234 פ"ק פסח מאצטף תש"ע סנה ה' ע"א י"א  
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,  
[etayba1@gmail.com](mailto:etayba1@gmail.com) ניתן לקבל את העלון במייל

## הנושא: תפקידם של הלויים

כתב בספה"ק מאור ושמש (פרשת שמיני ד"ה ויקריבו) וז"ל: ומצינו בחיבורי קודש כי כהני ה', בבוא אדם לפניו לכפר על נפשו, ראו ראשונה להכניע לב החוטא עדי ישוב בכל לב טרם יקריבו הקרבן, ורמזו ללוויים המדברים בשיר לעורר בקול נעים עדי נשבר לב החוטא בקרבן - אז נרצה לו לכפר עליו. ע"כ.

כלומר, שירתם של הלויים – היא זו שהשיגה את המטרה הנכספת! כאשר נחשף האדם לעומק שירת הלויים, היה לבו נשבר בקרבן, והיה מגיע לרגש המתאים במאסו את העבירה. ואז, ורק אז, היו הכהנים מקריבים את קרבנו. אלו דברי ה"מאור ושמש".

להמחשת הדבר יבוא סיפורו של הנהג ר' מרדכי זורגר, על כוחו של ניגון. וכך סיפר ר' מרדכי:

"לפני שש שנים בערך היה לי קו נסיעה יומיומי, בשעה שש וחצי בבוקר, מלוד לאשקלון, של רופאות ולבורנטיות העובדות במעבדות רפואיות. רוב הנוסעות עלו מברית המועצות והן נסעו באוטובוס בקביעות לעבודתן. באחד הימים אני מקבל שיחה בסלולרי מחוץ לארץ. על הקו עמד ידד טוב, שסיפר לי שהוא נמצא כעת בקהילה חרדית בגרמניה, לצרכי בחינה והכרות למשרת החזן המקומי, והגבאים מבקשים שישיר בפניהם גם כמה שירים עממיים באידיש. החבר ידע שאני מתעסק קצת בחזנות ושירה וביקש שאזכיר לו כיצד שרים שיר ידוע באידיש, כדי שהוא ירשום לעצמו את מילות השיר ויחזור עליהם לעצמו. התחלתי לזמזם לו בקול, לאט ובהטעמה, בקצב הכתבה, את מילות השיר".

"לפתע אני שומע שאחת הנוסעות בוכה בכי תמרורים, בכי חסר מעצורים. חשבתי שאירע דבר המחייב את עזרתי ותהיתי כיצד אוכל לסייע. האישה, הרחוקה משמירת המצוות, הצליחה לומר בתוך הבכי ש"את השיר הזה סבתא היתה שרה ברוסיה, אחרי שהיא היתה מדליקה נרות לכבוד שאבעס קוידש".

"הלבורנטית החילונית שהגיעה מארץ הכפירה, הקשיבה לזמזום הניגון והיא שבה עשרות שנים לאחור, אל ביתם השורשי של סבא וסבתא. היא המשיכה לבכות, ואני בניסיון להרגיעה, הבטחתי להביא למחר את הדיסק עם הניגון הישן נושן. כך עשיתי, והאישה הודיעה לכל הנוסעות בחגיגות, שהיא מתכוונת להדליק נרות לפני שבת, בדיוק כמו שסבתא של הייתה מדליקה".

"חלפו מספר שנים ואני קיבלתי הביתה הזמנה להשתתף בחתונתו של בנה של הלבורנטית מלוד, בצירוף מספר טלפון. ואז התברר לי שאותה אישה, שהאזינה לניגון, החלה להדליק נרות לפני כניסת שבת. בהמשך החלה לשמור על כשרות ולהתחזק יותר ויותר, עד שבנה שב בתשובה שלימה. הוא נכנס ללמוד בישיבה לבעלי תשובה וכעת הוא נישא בשעה טובה, מקים בית חרדי לתפארה, והכל בזכות הניגון".

סיפור דומה קרה לפני ארבע שנים, ברובע היהודי בירושלים, הייתה חתונה של בחור מארה"ב לביל בדיקת חמץ תשע"ב על גג קבר דוד המלך שהפיק אברום בורשטיין מהכליזמרים הירושלמים, ואומר הזוה"ק (פרשת פינחס דף ר"ט). שבשעת החופה מגיעים הנשמות של הסבים והסבתות של החתן והכלה להשתתף בחופה, ובברסלב יש מנגינה מיוחדת שמנגנים לפני תחילת החופה שהיא מיועדת להביא

בפרשת השבוע פרשת במדבר יש לנו את הענין של בחירת שבט לוי במקום הבכורים. לאחר שהקב"ה פסח ודילג על בכורות ישראל במצרים והציל אותם ממכת הבכורות, לקחם הקב"ה וקידשם לעבודת המשכן. אולם מאחר שגם הבכורות היו בין אלו שחטאו במעשה העגל ועבדו עבודה זרה, החליט הקב"ה להחליפם בבני שבט לוי אשר נבדלו מכל העם ולא נתנו את ידם עם החוטאים. לצורך ההחלפה היה צריך לספור את בכורי ישראל והלויים, ואז התברר כי מספר הבכורים עולה על מספר הלויים ולכן אותם הבכורים שלא נמצא להם מחליף נפדו בחמישה שקלי כסף מיום היותם בני חודש ומעלה.

הסיבה שהפסידו הבכורים את תפקידם במשכן לטובת הלויים, הבן הבכור הוא המודל לחיקוי לכל המשפחה, אחיו הקטנים יותר, מתבוננים בו והולכים על פי דרכו, לכן הכשלון שלו אינו כשלון פרטי שלו אלא הוא גורם ומשפיע לשאר האחים.

כמו שסיפר המקובל רבי דוד בצרי שליט"א על אחיו הגדול חכם ששון בצרי ע"ה, כשאחיו חכם ששון היה בחור צעיר היה קושי לכלי בבית, ולכן החליט שהוא מוכרח לצאת לשוק העבודה כדי לסייע בכלכלת הבית. אולם לפני כן הלך לשאול את פיו של הגאון רבי יעקב שכטר זצ"ל שהיה מרבני פורת יוסף. שאל אותו רבי יעקב: האם אתה הבן הראשון בבית או האמצעי או האחרון? השיב: אני הבן הגדול בבית... אמר לו רבי יעקב: אם כך, תמשיך ללמוד. וזאת משום, שהאחים דרכם לילך אחר אחיהם הגדול, אם אתה תלך לעבוד גם האחים שלך יצאו לעבוד, לעומת זאת אם תמשיך בלימוד התורה גם האחים שלך ימשיכו בלימוד התורה.

ואכן החליט לא לעזוב את ספסל הלימודים, וזכה שגם הוא צמח ונהיה לתלמיד חכם, וגם השפיע על אחיו אחריו שהמשיכו ללמוד וצמחו לתלמידי חכמים מופלגים.

בחירת הבכורים לעבודת בית המקדש היתה מחמת היותם "מודל לחיקוי" לבני משפחתם, אולם כאשר נכשלו בחטא העגל נכשלו בתפקידם, הם לא הצליחו לשמש לדוגמה ראויה, ומעתה עברה העבודה אל הלויים, שהצליחו לשמור על עצמם שלא לחטוא, והם ראוים לשמש לדוגמה ראויה.

לכן תפקידם של הלויים נחלק לשניים: שמירה על בית המקדש ושירה. אשר שניהם עניינם אחד: להביא את עם ישראל לידי שלמותו. כי השמירה בבית המקדש, המקום בו יורד השפע לעם ישראל, היה מביא את עם ישראל בכל מקום בעולם להישמר ולא לבוא לידי חטא. כמו כן כשנכשל האדם ובא לידי חטא, מעתה תפקיד הלוי לעורר את היהודי ולהביאו לחזרה בתשובה.

כאשר אדם חטא בזמן שהיה בית המקדש קיים, היה עליו להביא קרבן חטאת כדי לכפר על נפשו. והנה דבר ברור הוא שאין הכפרה ראויה רק על ידי הקרבת הקרבן. אלא, יחד עם זאת צריך האדם לטהר את לבו, להרגיש רגשי חרטה על העבירה ולשוב בתשובה שלמה על חטאתו אשר חטא.

ואיך היתה חרטה זו מושגת?

אות נשמות הקרובים לחופה. בדיוק באותו זמן חלף שם כומו ששמע את המנגינה והחל להתרגש עד שפרץ בבכי.

משם הוא כבר לא המשיך לכנסיה אלא לאחד מראשי הישיבות שגר שם ברובע היהודי ושמו הרב זילברמן, מה שהתברר שאימו של הכומר היא יהודיה וממילא הוא גם יהודי. אותו ראש ישיבה הזמין אותו לשבת והוא נענה בשמחה, במוצאי שבת, הזמנו הכליזמרים אל ביתו של ראש הישיבה ויחד עם הכומר, ניגנו שעות רבות ניגונים יהודיים המעוררים את הנפש.

וכיום כבר כומר זה בתהליך של חזרה בתשובה... כוחו של ניגון.

בעניין זה אמר רבי שניאור זלמן מלאדי זצ"ל את המשנה: "כל בעלי השיר יוצאים בשיר". כלומר, שבעלי השיר הם בני האדם ששרים, לכן יוצאים מן הבהמיות על ידי השיר.

לכן מן הראוי לנגן בתפילה, כתב בספר חסידים (סי' קנח) וז"ל "וכשתתפלל אמור אותן באותו ניגון שנגעים ומתוק בעיניך, באותו ניגון אמור תפילתך ותתפלל תפילתך בכוונה, וימשך לך אחר מוצא פיך לדבר בקשה ושאלה, ניגון שמכין את הלב לדברי שבת, ניגון המשמח את הלב" עכ"ל.

ורבינו יוסף חיים כותב בספרו בניהו (ברכות ו.) על מעלת השליחי ציבור שמנגנים בתחילת התפילה בקדיש שקודם ערבית ובקדיש בשחרית שקודם יוצר, דכששומע הסט"א שמנגנים חושב שבאו לשיר ועוזב והולך לו ואינו מקטרג, וזהו "לשמוע אל הרינה ואל התפילה", והוסיף "גם אנא עבדא מצאתי לזה סמך מדברי הזוה"ק (פקודי דף רנה עמ' א' ורעיא מהימנא פנחס דף רכז עמ' א') שהשטן וגונדא דילה אינם יכולים לשמוע זמר ושירה, אלא נהנים מאבל וקינה, ועל ידי השירה מגרשים אותם". עכ"ל.

### הנהגות מיוחדות לקראת ראש חודש סיון

א. כתב בבן איש חיל (ח"ד, דרשת כלה א'): הנה בכל שנה ושנה בבוא הזמן הזה מר"ח סיון ועד חג השבועות יתעורר הדבר להיות כבראשונה ובכל שנה כשיזכו ישראל, יוכלו לעשות באלו הימים אותה הבחינה ממש שעשו אבותינו במתן תורה ובלבד שהיו מוכנים כאשר הוכנו אבותינו. ולכן הירא את ה' יכין עצמו מר"ח ואילך. וזה פירושו של הפסוק (יתרו י"ט, א') "בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני", פירוש, שתחשוב תמיד שהיום הזה באו כאילו כל שנה מחדש, ובזה תקנה יראת ה' לחיים.

ב. על יום ר"ח סיון כתב האור החיים הקדוש (פרשת יתרו פרק יט פסוק ב) "ויסעו מרפידים", קשה למה אחר המוקדם, כי פסוק זה היה לו להקדים קודם פסוק שלפניו שאמר באו מדבר סיני, ואולי שהוא על דרך אומרים (ב"ר נה ח): אהבה מקלקלת השורה להקדים המאוחר, שלהיות כי הוא זה יום המקווה לבורא, לתורה, לעולם, לעליונים, ולתחתונים, ומיום הבריאה הם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל מדבר סיני, לזה כשהגיעו שמה לא עצרו כח לספר סדר הדבר, ותיכף קדמה ההודעה באומרו ביום הזה באו וגו', הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק, ושמחו שמים וארץ, כי זה הוא תכלית הבריאה ותקוה, ואחרי כן חזר הכתוב להודיע פרטן של דברים.

על כן זה היום אשר אנו באים מדבר סיני בכל שנה ושנה, הלא הוא יום ראש החודש השלישי, ביום הזה מתחיל היחור הגדול והנפלא "הניע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ כי זה הוא תכלית הבריאה ותקוה".

ומן הראוי לקיים החל מהיום הקדוש ראש חודש את דברי הספה"ק עבודת ישראל (ענייני שבועות) וז"ל: ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום הזה. ע"כ.

וכך כתב בספה"ק זרע קודש להרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע וז"ל: הנה ראש חודש סיון באו ישראל למדבר סיני ובא להם אז הכח הקדושה שיוכלו לומר נעשה ונשמע אח"כ בלב שלם, כי אמרו ז"ל יצרו של אדם מתגבר וכו' ואלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו, וזה העזר אלקי בא להם תיכף בראש חודש וז"ש אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, רק שרצה ית' שיוציאו ישראל מכח אל פועל זה העזר שאמרו בפה נעשה ונשמע שיחזיק לנו ית' טובה על זה שאמרנו נעשה ונשמע. וכו'. ע"כ.

אם כן מן הראוי לנצל מיום ראש חודש להגביר חילו הן בלימוד התורה והן בריבוי תפילה ודמעות שיזכה לקבלת התורה באמת.

כי ההכנה הראויה והאמיתית הנצרכת ליום הגדול של מתן תורה הוא לימוד תורה ותפילה, וכמו שכתב בספה"ק מאור ושמש (פרשת במדבר) וז"ל: ... וזהו כונת הספירה לתקן המידות מאחת לאחת עד יום הקדוש המוכן לקבלת התורה. ועל ידי התאמצות גם בתפלה יתגלו האורות העליונים. כי מי אשר אינו עוסק בתורה ובתפלה בדחילו ורחימו, לא יכול לבוא לתכלית השלימות לקבל הארה הגדולה אשר אצטו מקוים אליה ביום הקדוש הבא, ודוקא על ידי שניהם התורה והעבודה זו תפלה. עכ"ל.

ג. בספר הקדוש "בית אהרן" מובא שהעיקר זה העמל לעמול בעבודה להכין עצמו כראוי, וז"ל: בר"ח סיון דיבר הרבה מהכנת חג השבועות הקדוש, ואמר, כי יש כמה אנשים שנכשלים בזה שמחפשים קודם להשיג חיות ואור, וכשרואים שאין זאת עמם, נופלים ומעורבבים בלבם. אבל האמת אינו כך, רק צריך לעמול בעבודת, וזאת יבא לו ממילא.

עוד כתב שם: ביום הזה וגו', ביום ההוא אין כתיב כאן אלא ביום הזה שבכל יום כו' שבדור דיעה ההוא היה הדבר בהתגלות ובקולות וברקים, אבל באמת בכל עת ובכל דור יש קבלת התורה ויסעו מרפידים מרפיו ידיים, ידיים אלו המדות, ואמר בשם הצדיק הקדוש מו"ה ברוך נבגי"מ זי"ע, "לא תגע בו יד", שום מדה לא תגע בו בהר סיני.

ובגמר דבריו אמר, כי כמה הכנות יש לקבלת התורה, ימי הספירה שהם כולם הכנה לקבלת התורה שהוא השלימות, והחודש סיון מר"ח ואילך. ואמר, שכל בר ישראל יכול להשיג חיות השי"ת אפילו הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים והשפל שבשפלים, יוכל להשיג חיות השי"ת. ועבירה היא בידינו שאנו יושנים בתרדמת הזמן, כי בשעה אחת יכולים להשיג עוה"ב שלימה. ומכמה שעות שהשי"ת נותן להאדם שיחיה בעולם בכמה עולם הבא יכולים להשיג!

ד. מובא בשם צדיקים על פירוש רש"י בפרשת במדבר "מתוך חיבתן מונה אותן בכל שעה". דהרי בספירת העומר איכא מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי, ואמר דכל זה עד ראש חודש סיון. אך מר"ח סיון כבר אי אפשר לספור רק הימים והשבועות ומתחילין לספור את השעות – מתוך גודל החיבה מונה אותן "בכל שעה".

ה. כתב בספר ילקוט מנחם: סיפר לי חסיד ישיש מלינסק ששמע בעצמו מהחסיד של הה"צ רמ"מ מרימנוב שאמר בשמו הקדוש, מה עשו ישראל על הר סיני מן ר"ח סיון עד קבלת התורה, הרי לא היה להם תורה ללמוד! ואמר, שהיו אומרים "אהבה רבה" ודי"ל. והדברים עמוקים, השי"ת ישים בלבנו אהבתו ויראתו.

ו. כתב בספר עבודת עבודה (לכ"ק האדמו"ר מטהש שליט"א, ח"ב עמ' קכ"ט): נהגו חסידים ויראי ה', שמראש חודש סיון עד שבועות היו מופרשים ביותר מעסקי עולם הזה, שהרי הם ימי הגבלה ופרישה, וכן שמעתי על דו"ץ הרה"ק רבי אהרן ישעיה פיש זי"ע אדמו"ר מהאדאס, שמר"ח סיון עד שבועות היה סגור ומסוגר ולא יכלו לדבר אתו, כי היה טרוד בעבודתו להכין נפשו לקראת יום מתן תורה הבא לקראתנו, וכן נהגו הרבה צדיקים ויראי ה'. וכפי הכנת האדם לקראת החג הקדוש, כן יזכה לקבל התורה באור גדול יותר, וכפי כח קבלת התורה בחג הזה, כן תהיה קיום המצוות ולימוד התורה שלו בכל ימות השנה וכו'.

ז. כתב החיד"א בספרו לב דוד (פרק ל"א): כי ימים הללו אשר נחו בהם היהודים לפני הר סיני, קודש הם, ומסוגלים לטיהר ולקנות ענוה ואחדות עם ישראל, ואף גם להביין ולהשכיל בתורה הקדושה. כמו שמצינו לאחד מהראשונים בעל המכתם ז"ל, שאמר שאין ספק שבימי הפְּרָשָׁה נמסרו להם סודות ועניינים נפלאים שהיו מועילים מאוד ליחידי סגולה. זה שאומרים בהגדה: "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה, דיינו".

ח. מיום ר"ח סיון מתחילה הסגולה המיוחדת להתדבק בה' ובתורתו (אגרא דכלה פרשת יתרו).

ט. בספר מועד לכל חי (להגר"ח פלאגי זצ"ל סימן ח' חודש סיון אות ד') הקפיד מאוד על שמירת הדיבור בימי חודש סיון – חודש שבו ניתנה התורה. וז"ל, ואוי המרבה לו דברים בטלים, ומה גם בחודש הזה ואינו מקיים "ודברת בס", ואין צריך לומר המדבר נבלות הפה וליצנות ולשון הרע ושקר ותנופה ודיבור חול בשבת ודיבור בבית הכנסת ובשעת התפילה ושיחה עם נשים כדי להסתכל ביופיין, וכיוצא מאלה מכל דיבור שאסור לדבר דכולם איסור עולם בכל עת ובכל זמן. ויגדל עונשו במאוד מאוד בחודש הזה דעושה פגם גדול במזל העליון, ולתופסי התורה איסור מוסיף, כי איך יזכו לתורה בפה דובר לשון הרע וכדומה וכו'. עכ"ל.